

*Вступне слово голови Всеукраїнського об'єднання «Свобода»
Олега Тягнибока*

80-РІЧЧЯ ОУН – БУКВА І ДУХ, ІСТОРІЯ І СЬОГОДЕННЯ УКРАЇНСЬКОГО НАЦІОНАЛІЗМУ

Вельмишановні пані і панове! Організацію Українських Націоналістів можна гідно поцінувати та віддати їй належне в історії української нації і вкладу у постання сучасної Української держави, якщо не тільки завчити Букву її історії, але проїнятися її Духом.

І в цьому сенсі згадується біблійне – із послання апостола Павла до коринтян: «... **Буква вбиває, а Дух оживляє**» (Кор.: 3-6).

Буква застановляє людину на зовнішньому блисківі речей. Зовнішній образ сприймається легше і без зайвого інтелектуального зусилля. Але зовнішній блиск є часто оманливим, або ж не має тривкої основи. Зате проникнення в сутність явища, проїняття його духом хоч і не дається так легко, але сприяє глибшому розумінню та вибудовує в людині твердий фундамент переконання.

Я думаю, що в своїй переважній масі українська спільнота поки що сприймає таке феноменальне явище української історії як ОУН скоріше за Буквою її історії, аніж за її Духом.

Ми скоріше звикли сприймати історію ОУН за зовнішнім блиском: за героїчною поставою Ольги Басараб, Біласа, Данилишина, Лемика, провідників Шухевича і Бандери, самопожертвою і героїською смертю тисяч знаних і незнаних вояків створеної під керівництвом ОУН Української Повстанської Армії, таких же тисяч бойовиків підпільної сітки ОУН.

Цей тисячоликій героїзм є Буквою історії ОУН. Однак, не розуміючи її Духу, українці хоч і захоплюються героїчним чином, але не творять його самі. Українці змагаються в словесному прославленні вчорашнього чину і за оманливий критерій сучасної націоналістичності сприймають рівень красномовства – кращий той націоналіст, який зумів підібрати найсоковитіші і найпоетичніші слова. Пустопорожнє марнославство і спекуляція на історії вбивають основу героїзму. А нею завжди були Обов'язок і Чин.

Часто ті, що називають себе українськими націоналістами, змагаються у спадкоємництві – хто є справжнім і законним спадкоємцем ОУН, а хто й не зовсім таким. Цей дріб'язковий змаг втягує їх у своє нуртовище і поступово вбиває саму ОУН.

ОУН вбиває спекуляція на її історії різних пройдисвітів і виконавців спецзавдань. Попри дві традиційні частини, які вийшли з одного матірнього лона ОУН – ОУН з-під стягу Степана Бандери і ОУН з-під стягу полковника Мельника – сьогодні натворилося вже стільки угруповань із назвою «ОУН», що пересічний українець давно заплутався між ними.

А може в цьому і полягає мета їх створення – спровокувати в очах українців героїку ОУН так, як свого часу було намагання спровокувати постаті Мазепи чи Петлюри і очолюваний ними національний рух. І в кінцевому підсумку досягнути стану, щоби українці чортихалися на ОУН і поступово за сьогоднішньою профанацією забували її славний вклад в українську історію.

Отож, Буква історії вбиває, бо дозволяє спекулювання і профанацію.

Оживляє Дух. Для того, щоби ми не тільки тішилися вчорашньою історією, але й творили сьогоднішню, творили об'єкт захоплення і поклоніння наших дітей та онуків, ми повинні проїнятися Духом українського націоналізму і Духом Організації Українських Націоналістів.

Організація Українських Націоналістів постала у критичний момент української історії. На початок 20-х років боротьба за Українську державу завершилася поразкою і на Східній, і на Західній Україні.

Впала Українська Народна Республіка. Вся Велика Україна аж по Збруч потрапила в лабеті новітньої Російської імперії – ССРСР. З жорстокістю, притаманною азійському варварству, безоглядно нищилися найменші паростки національного духу й непокори.

Впала Західноукраїнська Народна Республіка. Західні землі України покавалковані між Польщею, Румунією, Чехією (а пізніше – Мадярщиною). Скрізь чужинецька держава, скрізь національне поневолення і намагання так засимілювати корінне українське населення, щоби в майбутньому від нього не було неспокою кожній державі-колонізатору!

Природньо, що будь-яка поразка приносить песимізм і зневіру. І чим більше сил віддається боротьбі, тим більшою мірою песимізму та зневіри відгукується поразка. Українці у Перших Визвольних Змаганнях доклали величезних зусиль. А тому й поразка після них опанувала песимізмом та зневір'ям такі ж величезні маси українства.

Після кожної поразки першими встають з колін дві категорії борців: 1) найсильніші духом із тих, хто пройшов горнило боротьби і поразки; 2) молодь, яка не боролася, а отже не зломилася, але яка в силу своїх молодечих поривань не може змиритися з принизливим станом покори і рабства.

Саме ці дві категорії українців першими піднялися з колін після поразки у Перших Визвольних Змаганнях.

Вже у липні 1920 р. у Празі полковник Євген Коновалець в середовищі колишніх старшин січового стрілецтва створює Українську Військову Організацію.

У 1921 р. також в Чехословаччині серед колишніх вояків Армії УНР твориться Група Української Національної Молоді.

В листопаді 1925 р. у тій же Празі декілька дрібніших східноукраїнських еміграційних націоналістичних угруповань об'єднуються в Легію Українських Націоналістів.

Протягом 1923 – 1925 рр. в Галичині серед студентської та гімназійної молоді твориться ряд молодіжних націоналістичних організацій, які в 1926 р. об'єднуються в Союз Української Націоналістичної Молоді.

Рівно 80 років тому, з 28 січня до 3 лютого 1929 р., відбувається Перший Конгрес Українських Націоналістів і всі ці націоналістичні організації об'єднуються в єдину Організацію Українських Націоналістів.

Отож, шляхом творення ОУН був шлях шукань після поразки нових форм і нових методів боротьби. Цей шлях розпочався із усвідомлення існуючого стану – нація поневолена. Потім в процесі шукань прийшло усвідомлення того, що в нових умовах не надаються старі організаційні форми боротьби: ні форма великого і легального військового з'єднання, ні форма такої ж легальної політичної чи громадської організації.

Таким чином, не Буква, а Дух творення ОУН полягає в тому, що у відповідності до існуючого стану нації були пристосовані не старі, а винайдені нові форми і методи боротьби, притаманні саме цьому часові і відповідні його потребам!

В 1926 році появився фундаментальний твір Дмитра Донцова «Націоналізм». Націоналізм, як ідеологія, став новим явищем в суспільному житті. Навіть сам термін «націоналізм» до початку 20-х років був достатньо рідковживаним. Тепер же на противагу агресивній ідеології інтернаціоналізму, що загрожувала з большевицького Сходу, націоналізм опанував Галичиною і Волинням.

Геніальність Донцова полягає у тому, що на противагу орієнтаціям на Москву чи Варшаву, які були витворені пригніченим станом поразки і зневіри, він твердо вказав єдину орієнтацію – на Київ. І ця орієнтація в нього базована не на сподівану чужинецьку допомогу – допомогу «москаля чи ляха» у творенні власної державної долі, – а на власні сили української нації.

Не Буква, а Дух генію Донцова полягає у тому, що він не став пристосовувати домінуючу тоді ліву ідеологію до нових умов боротьби. **Донцов, виходячи з існуючого стану української нації, витворив нову систему**

поглядів, яка цей стан вияснила і вказала шляхи виходу із нього.

Ідеологія українського націоналізму не виникла раптово і на порожньому місці. Дмитро Донцов систематично виклав словами те, що витало в тогочасній політичній атмосфері і що інші інстинктивно відчували, але не могли виразити своїх почувань, як систему поглядів. Генеза націоналістичної ідеології Донцова має свої витoki у поглядах його політичних попередників – від Тараса Шевченка і до Миколи Міхновського.

Не Буква, а Дух ідеології українського націоналізму полягає в тому, що її стрижнем є інтерес нації. І якщо проїнятися розумінням цього Духу, то слід усвідомити, що **інтерес української нації буде існувати доти, доки існуватиме вона сама. А отже, завжди актуальним буде питання захисту цього інтересу.**

Але на кожному новому відтинку часу українська нація існуватиме в інакших умовах. І відповідно цьому часові ідеологія українського націоналізму має вияснювати існуючий стан нації на кожному новому етапі і вказувати шляхи її розвитку чи боротьби. А якщо боротьби – то тими формами і методами, які є відповідні новому часові.

Отже не Буква, а Дух історії виникнення ОУН та ідеології українського націоналізму полягають у тому, що в умовах поразки українства вони зуміли окреслити існуючий стан і вказати шляхи виходу з нього.

Відштовхуючись від цього розуміння Духу націоналізму, ми окреслюємо його завдання на сьогоднішньому етапі – **вияснити існуючу ситуацію, вказати шляхи виходу з неї, запропонувати притаманні сьогоднішньому часові організаційні форми і методи боротьби.**

Адже, уявно паралелізуючи 20-і роки ХХ століття з початком ХХІ століття, ми можемо стверджувати наступне:

– сьогоднішній політичний песимізм українських мас має ту ж природу, що й песимізм після поразки Перших Визвольних Змагань. Нині він є своєрідним індикатором відчуження українцями своєрідної поразки у двадцятирічних змаганнях за заможну й на національних засадах впорядковану Українську державу. В атмосфері цього політичного песимізму **суспільство потребує нових – більш ефективних і доцільних – форм політичної діяльності;**

– як домінуюча на поч. ХХ ст. ліва ідеологія спричинилася до поразки українців у Перших Визвольних Змаганнях та була відкинута в процесі подальших світоглядно-ідеологічних шукань, так і сьогодні ні вона, ані домінуюча тепер у світі ідеологія лібералізму, не в змозі стати політичною панацеєю для нації.

Сьогоднішня політична атмосфера повниться вже достатньо по-

вно виказаним і зрозумілим поясненням існуючого стану. Сучасна Українська держава завдяки героїчній боротьбі ОУН і УПА набула зовнішніх ознак українськості – отримала назву та історичні символи титульної української нації: Герб, Прапор, Гімн.

Однак, за наповнення її змісту триває жорстока політична боротьба між політичними силами неоколоніально-московського, ліберально-космополітичного та українського спрямувань. Сьогодні ця боротьба визначає зміст всього політичного процесу. І в залежності від того, яка із названих сил переможе, таким змістом і буде наповнена форма Української держави.

Два перші із названих політичних таборів у якості світоглядного прикриття послугуються лівою або ж ліберальною ідеологіями. Кожна із них передбачає нівеляцію національної субстанції. А тому як в 20-х роках ХХ століття агресивному більшовицькому інтернаціоналізмові протиставився український націоналізм, так і сьогодні він може і повинен стати в обороні збереження самої сутності Української нації і її найвищого політичного творіння – Держави.

Організаційний геній засновника ОУН Євгена Коновальця полягав у творенні саме такої політичної структури, якої для боротьби в умовах того часу потребувала нація. В сьогоднішній ситуації українській нації ще бракує нового Коновальця! Але цілком очевидно, що **різнокольоровим політичним проектам антиукраїнських олігархічних кланів український політичний табір повинен протиставити високоідейну, вишколену і здисципліновану націоналістичну партію нового зразка.**

Ідеологічний геній Дмитра Донцова полягав у тому, що він систематизував і словами виразив те, що інстинктивно нація відчувала – в якому стані вона перебуває і де є шлях виходу. В сьогоднішній ситуації українській нації ще бракує нового Донцова! Але цілком очевидно, що в умовах навіть формального існування власної національної держави вона вже потребує не стратегії і тактики національного визволення, але стратегії і тактики державного будівництва. Так само, як і в умовах її новітнього винищення в умовах існування нібито власної національної держави Українська нація потребує не тільки захисту своїх культурно-духовних основ, але й самої фізичної субстанції.

Отож, сьогоднішній український політичний табір у боротьбі за зміст та існування Української Нації і Української Держави потребує **українського державного і соціального націоналізму.**

Слава Україні!